

L'excavació a Roc de les Orenetes treu a la llum un miler de restes humanes en un estat «excepcional»

Descobreixen fragments de carbons utilitzats en un ritual funerari per cremar parcialment les despulles abans d'enterrar-les a la cova prehistòrica

Una arqueòloga, al jaciment de Queralbs | ACN

L'excavació que s'ha fet al Roc de les Orenetes de Queralbs (<https://www.naciodigital.cat/elripolles/noticia/31774/inici/nova/excavacio/al/roc/orenetes/quatre/decades/despres/tancament/cova>) ha deixat al descobert un miler de restes humanes i altres peces com puntes de fletxa de sílex i ceràmiques en un estat de conservació "excepcional". Un equip de l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES) hi ha treballat més de tres setmanes.

Entre les novetats, han aparegut unes restes de carbons que acompanyen les despulles que indicarien un ritual funerari previ a l'enterrament. L'elevada concentració de restes (l'excavació s'ha centrat en una cata arqueològica d'uns 3 metres quadrats) confirma la "gran magnitud" d'aquest ossari de l'edat de Bronze de fa uns 3.000 anys que continuarà investigant-se en els pròxims anys.

La cova s'ha reobert 40 anys després que un jove Eudald Carbonell hi descobrís una necròpolis prehistòrica. Avui es tornarà a tancar l'entrada amb una tanca metàl·lica.

"És una catifa d'ossos on les restes humanes estan barrejades les unes amb les altres sense

connexió i en un estat de conservació excepcional". Són paraules de Carles Tornero, investigador de l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES) i codirector de la prospecció al Roc de les Orenetes de Queralbs (Ripollès) juntament amb Eudald Carbonell. Quan aquest últim va fer la intervenció d'urgència a la zona el 1973 es va centrar només en les restes que apareixien en superfície. I ja llavors es va descobrir que es tractava d'una necròpolis prehistòrica de més de 3.000 anys d'antiguitat amb més d'un centenar d'individus enterrats.

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=yNTzOAqG9tl>

El que s'ha fet ara, en canvi, ha estat un sondeig d'uns tres metres quadrats i a més d'un metre de profunditat del nivell del terra per comprovar el potencial de sedimentació d'aquesta cova que fa uns 25 m². I els resultats han sorprès els mateixos investigadors: "Estem davant un dipòsit funerari de molta magnitud i significatiu per la seva localització, concentració i estat de preservació", destaca Tornero.

La cova es troba a uns 2.000 metres d'altitud. A banda de ser de difícil accés, a l'interior també té un sostre molt baix que obliga a entrar-hi estirat per després trobar-se amb un espai més ampli. A banda i banda de l'espai que s'ha excavat també es veuen restes òsses en superfície que hauran de ser investigades en pròximes campanyes.

Ossos de diferents individus i puntes de fletxes

Els arqueòlegs han extret un miler de restes humanes (ossos de diferents individus i edats de parts del cos com ara mandíbules, vèrtebres, dents o tíbies), peces de ceràmica i tres puntes de fletxa de sílex. Una de les novetats d'enguany és que han aparegut restes de carbons juntament amb les despulls.

Segons Tornero, "això ens parla d'un ritual funerari on es feia una cremació parcial dels cossos, un fet que els permetria dilatar el moment de portar les restes a la cavitat". I és que la cova era inaccessible a l'hivern per la neu i les baixes temperatures. Així, amb la cremació parcial, les restes podien preservar-se a l'espera de poder-les transportar i enterrar fins al Roc de les Orenetes.

Gràcies a les últimes tecnologies, es podrà extreure molta informació de les restes com ara possibles parentescs dels individus enterrats, malalties, nutrició o procedència, una informació que a dia d'avui es desconeix.

Un projecte de recerca arrelat al territori

Aquest és un jaciment molt especial per l'arrelament que té amb la gent de la zona. La va descobrir en Cisco Coll, un veí de Queralbs que ara té 87 anys i que ha seguit de prop la reobertura de la cova. Aquests dies ha estat l'encarregat de segellar l'entrada amb un mur de pedra i una tanca metàl·lica. La va descobrir els anys seixanta -recorda que només es veia una petita entrada perquè tot estava tapat de pedres- i hi va tornar uns anys més tard amb el seu fill de vuit anys, moment en què hi van entrar. Recorda que van quedar impressionats per la quantitat d'ossos que s'hi veien i que el crani que van portar al poble va aixecar molt de rebombori. Alguns afirmaven que havien de ser restes de la Guerra Civil. I ell, per evitar possibles espoliadors, va mantenir en secret de la ubicació i només ho va compartir amb Eudald Carbonell i el seu equip.

Foto d'arxiu amb Cisco Coll i Eudald Carbonell excavant uns cranis el 1973 a Queralbs. Foto: ACN

Ho recorda molt bé en Ramon Busquets, company de colla de Carbonell i membre del Grup Grober Xaialsa de la vall de Ribes que van fer l'excavació d'urgència el 1973 sota la supervisió del doctor Miquel Oliva. Destaca que van extreure 55 cranis i més d'un miler de restes, algunes exposades encara al Museu de Ripoll. Poder participar en l'obertura de la cova quatre dècades després ha estat "molt emocionant", segons Busquets. "La gent ens vigilava i anàvem a la cova de nit i tapàvem l'entrada amb les motxilles perquè no es veiés la llum", rememora amb un somriure.

El 16 de setembre del 1979 es va decidir tancar amb un mur l'entrada i no ha estat fins ara que s'ha reobert de nou, només per uns dies. "Hem fet arqueologia de l'arqueologia perquè hem pogut recuperar totes les persones que hi van ser llavors", a banda de tota la documentació i la "gran feina" de registre de Carbonell i el seu equip, afirma Tornero.

Els investigadors destaquen que encara hi ha molta història enterrada a la cova que en properes excavacions podrà sortir a la llum. I afirmen que, dia d'avui, és el jaciment sepulcral de l'edat de Bronze més important als Pirineus. Els treballs arqueològics formen part del projecte Arrels amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat i de l'Ajuntament de Queralbs.